Lounais-Suomi
Aluehallintovirasto
Työsuojelun vastuualue

Lausunto
Dnro LSAVI/LSAVI/1924/00.02.00/2016

2.9.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Viite
Lausuntopyyntö TEM/1402/03.01.01/2016 (pvm 13.7.2016)

Asia
Luonnos hallituksen esitykseksi työajasta kotimaanliikenteen aluksissa annetun lain muuttamisesta

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue esittää lausuntonaan seuraavaa:

Laki työajasta kotimaanliikenteen aluksissa (248/1982) on ollut vaikeaselkoinen ja säännösten noudattamisen valvonta varsin työlästä. Lakiin nyt esitettävät muutokset koskien eripituisia sisävesi- ja meriliikenteessä noudatettavia vuorokautisia ja viikkolepoaikoja eivät näyttäisi helpottavan tilannetta, vaan tulevat mahdollisesti jopa lisäämään valvonnan vaatimaa työtä. Sen vuoksi ei vaikuta siltä, että lakiehdotuksen tavoite, työntekijöiden lepoaikojen parempi turvaaminen, toteutuisi.

Lisäksi vastuualue haluaa korostaa erityisesti seuraaviin säännöksiin liittyviä ongelmia.

Viikko olisi parempi määritellä seitsemän päivän ajanjaksona, kuten lepoaikasäädöksissä on tehty, koska säännöllisen työajan (4 §) säädöksessä esiintyvät vuorokauden ja viikon määritelmät aiheuttavat vuorokautisen (8 §) ja viikoittaisen (9 §) ylityömäärän säädösten osalta erilaisia lain tulkintoja. Yleisen käsityksen mukaan voidaan teettää laissa määriteltyjen säännöllisten työtuntien lisäksi viikkoa kohden sallitut ylityötunnit viikon jäljellä olevien päivien aikana, kun työviikko aloitetaan muuna päivänä kuin maanantaina.

Toiseksi vuorokauden ja viikon määritelmät eivät korreloi lepoaikasäännösten kanssa. Vuorokautinen lepoaika ei ole sidottu vuorokauden määritelmään, vaan vuorokautista lepoaikaa voidaan alkaa laskemaan mistä tahansa työn aloittamisen ajankohdasta ja viikkolevon laskenta koskee seitsemän päivän ajanjaksoa. Lisäksi 12 a §:n sisältämä sisävesiä koskeva lepoaikamääräys yhdistettynä viikon määritelmään kieltäisi yleisesti käytössä olevan viikko työtä ja viikko vapaa-aikaa mukaisen vuorottelun silloin, jos työviikot aloitetaan maanantaisin. Toisaalta säännös mahdollistaisi jopa 12 päivän pituiset vuorottelut, jos työviikko aloitetaan tiistaista.

Nykyisin käytetään myös kotimaan liikenteessä yleisesti ns. takuupalkkajärjestelmää, jolloin työtehtävästä maksettavaan kokonaispalkkaan sisältyy tietty määrä ylityötunteja ja erilaisia lisiä. Työsuojeluviranomaisella ei ole tehokkaita keinoja puuttua tällaisessa järjestelmässä mahdollisesti esiintyviin määräysten vastaisuuksiin, koska ne eivät pääsääntöisesti ole rangaistavia tekoja. Määräysten vastaisuus on lisäksi vaikeasti todennettavissa, koska useinkaan tapauksissa ei voida soveltaa kotimaan matkustaja-alusliikenteen yleissitovaa työehtosopimusta siinä olevien soveltamisalan rajoituksista johtuen. Pienet

Postiosoite PL 22, 20801 Turku
Käyntiosoite Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku
Puhelin 0295 018 000
tyosuojelu.lounais@avi.fi
www.avi.fi/tyosuojelu

varustamot eivät juurikaan ole työnantajajärjestön jäseniä, eivätkä ne myöskään ole halukkaita solmimaan yrityskohtaista työehtosopimusta. Esimerkkinä edellä mainittuihin tilanteisiin liittyvistä vaikeasti valvottavista säädöksistä voidaan mainita valmiusajasta (7 §) työntekijälle suoritettava rahana tai vapaa-aikana annettava korvaus.

Johtaja Riitta Sulameri

Tarkastaja Kaj Hellsberg